

ปัญหาและอุปสรรคการเรียนการสอนแบบออนไลน์และแบบผสมผสานในช่วง สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 : กรณีศึกษาการเรียนการสอนรายวิชา ภาษาและวรรณกรรมไทย

Problems and Obstacles of Online and Hybrid Learning during the COVID-19 Epidemic: A Case Study of Language and Literature Courses

วรรณญา อัจฉริยบดี (Warunya Ajchariyabodee)*

กฤติกา ผลเกิด (Krittika Phonkoet)**

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “ปัญหาและอุปสรรคการเรียนการสอนแบบออนไลน์และแบบผสมผสานในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 : กรณีศึกษาการเรียนการสอนรายวิชาภาษาและวรรณกรรม” เป็นงานวิจัยในปีงบประมาณ 2566 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์และแบบผสมผสานในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 โดยจะศึกษาการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาและวรรณกรรม ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาในรายวิชาที่เกี่ยวกับภาษาและรายวิชาที่ต้องฝึกทักษะหรือปฏิบัติไม่เหมาะกับการเรียนแบบออนไลน์และแบบผสมผสาน ส่วนเนื้อหาในรายวิชาที่เกี่ยวกับวรรณกรรมปรับการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์และแบบผสมผสานได้ การศึกษาวิจัยนี้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยมีเป้าหมายสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในมิติด้านการศึกษา กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ นอกจากนี้การศึกษานี้ยังชี้ให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวจะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

คำสำคัญ : ปัญหาและอุปสรรค, การเรียนการสอนแบบออนไลน์, การเรียนการสอนแบบผสมผสาน,
สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19, รายวิชาภาษาและวรรณกรรม

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Assistant Professor, Thai Language Program, Department of Humanities, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Lecturer, Thai Language Program, Department of Humanities, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University

Abstract

The research on 'Problems and Obstacles in Online and Blended Teaching during the COVID-19 Outbreak: A Case Study of Language and Literature Teaching' was conducted in the fiscal year 2023. The objective of this study was to examine the problems and obstacles encountered in organizing online and blended teaching during the COVID-19 outbreak, specifically in the fields of language and literature. The research found that the content of language-related subjects and subjects requiring practical skills are not suitable for online and blended learning. However, the content of literature-related subjects can be adapted for online and blended teaching. This research aligns with Strategy 4, which focuses on creating opportunities and social equality. The primary goal is to promote fairness and reduce inequality within the educational dimension. This involves decentralizing economic and social progress and increasing opportunities for all sectors to actively contribute to national development at every level. Additionally, studying and analyzing these problems and obstacles will lead to improvements in the teaching and learning process and the development of the Thai language curriculum in the Department of Humanities, Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University.

Keywords : Problems and Obstacles, Online and Blended Teaching, COVID-19 Outbreak Situation, Language and Literature

บทนำ

ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2565 เป็นช่วงการแพร่ระบาดโควิด-19 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการอยู่ร่วมกันในสังคมต้องดำเนินมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม หรือ Social Distancing การซื้อขายสินค้าจากแอปพลิเคชัน การส่งอาหารโดยใช้บริการส่งอาหารถึงบ้าน เนื่องจากรับประทานอาหารที่ร้านไม่ได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา โรงเรียนและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินต่อไปได้

ตามโครงสร้างหลักสูตรของสาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กำหนดให้ผู้เรียนเรียนวิชาเฉพาะด้าน โดยแบ่งเป็นกลุ่มวิชาพื้นฐาน เช่น การเขียน การฟังและการพูด กลุ่มวิชาภาษาไทยและภาษาศาสตร์ เช่น เสียงและระบบเสียงภาษาไทย ภาษาไทยถิ่น กลุ่มวิชาการใช้ภาษาไทย เช่น ภาษาเฉพาะกิจ ทักษะภาษาไทยในงานเลขานุการ กลุ่มวิชาการวรรณคดี เช่น วรรณกรรมวิจารณ์ วิวัฒนาการของวรรณคดีไทย และกลุ่มวิชาภาษาและวรรณกรรมที่สัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรม เช่น คติชนวิทยา วรรณคดีเปรียบเทียบ ทั้งนี้สาขาวิชาได้กำหนดการ จัดระบบการศึกษาเป็นแบบในชั้นเรียน (Thai language major Faculty of Humanities and Social Sciences,

2021: 9, 16-19) แต่เมื่อเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 ในปีการศึกษา 2563-2564 สาขาวิชาได้ปรับและจัดรูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ ซึ่งเป็นไปตามนโยบายการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จนกระทั่งในปีการศึกษา 2565 แม้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 จะคลี่คลายลงบ้าง แต่การเรียนการสอนของสาขาวิชาภาษาไทยยังคงใช้การเรียนการสอนแบบออนไลน์ผสมผสานกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

หลังจากที่สาขาวิชาภาษาไทยได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์และแบบผสมผสาน ในช่วงปีการศึกษา 2563-2565 ผู้สอนได้สังเกตการณ์เบื้องต้นจากการสอนในรายวิชาต่าง ๆ พบปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนรูปแบบดังกล่าว จะเห็นได้จากการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวกับการฝึกทักษะการใช้ภาษา เช่น การฝึกทักษะการพูด หากจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ ผู้สอนไม่อาจให้คำแนะนำด้านบุคลิกภาพที่เหมาะสมในการพูดในที่ชุมชนได้ อีกทั้งผู้เรียนก็ไม่ได้ฝึกความกล้าแสดงออกด้วย หรือในรายวิชาวรรณกรรมที่มีเนื้อหาและรายละเอียดค่อนข้างมาก การกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเนื้อหาจึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างมาก แต่ด้วยพฤติกรรมของผู้เรียนที่อาจไม่สะดวกเปิดกล้องขณะที่มีการเรียนการสอน ผู้สอนก็ไม่อาจสังเกตได้ว่าผู้เรียนเข้าใจเนื้อหามากน้อยเพียงใด ผู้สอนจึงต้องใช้การสอบถามผ่านช่องทางการส่งข้อความหรือการทำแบบฝึกหัดท้ายคาบเรียนแต่ก็อาจได้ประสิทธิภาพไม่เท่ากับการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้

ทั้งนี้เพื่อให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคเป็นรูปธรรมมากขึ้น สาขาวิชาได้ทำแบบสำรวจเบื้องต้น โดยเก็บข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอนทั้งหมด 6 คน และนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยชั้นปีที่ 1-4 ทั้งหมด 83 คน ซึ่งได้ผลการสำรวจจากความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน เช่น ผู้เรียนปิดกล้องระหว่างการเรียนการสอน ขาดการปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ผู้สอน สัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร ผู้เรียนทำกิจกรรมอื่นขณะเรียน ส่วนความคิดเห็นของผู้เรียน เช่น ผู้เรียนขาดสมาธิ มีอุปกรณ์การเรียนโดยใช้โทรศัพท์มือถือเพียงเครื่องเดียว ไม่มีพื้นที่ส่วนตัวหรือห้องส่วนตัวสำหรับการเรียน นอกจากนี้สาขาวิชาได้สำรวจถึงพฤติกรรมของผู้เรียนขณะเรียนออนไลน์ด้วย ผลการสำรวจพบว่าผู้เรียนจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 81.9 ที่ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ผู้สอนบ้าง ผู้เรียนจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 80.7 ปิดกล้องตลอดขณะเรียน แต่จะเปิดกล้องเมื่อมีการนำเสนองาน และพฤติกรรมเรียนที่น่าสนใจ คือ ขณะเรียนผู้เรียนจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 50.6 ทำกิจกรรมอื่นร่วมด้วย ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าพฤติกรรมดังกล่าวส่งผลต่อการเรียนรู้และสมาธิของผู้เรียนอย่างมาก

จากผลการสำรวจเบื้องต้นพบว่าพฤติกรรมเรียนของผู้เรียน ปัญหาและอุปสรรคการเรียนการสอนในด้านสภาพแวดล้อมคิดเป็นร้อยละ 48 ด้านอุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 48 และด้านผู้เรียนมากถึงร้อยละ 80 ปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้เป็นปัจจัยที่อาจจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการเรียนการสอนลดน้อยลง เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ไม่เป็นไปตามที่ผู้สอนกำหนดไว้ หรืออาจไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชาต่าง ๆ ได้เมื่อเทียบกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาและอุปสรรคที่ได้จากผลการสำรวจเบื้องต้นแสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้วย โดยเฉพาะด้านอุปกรณ์ของผู้เรียน ดังตัวอย่างงานวิจัยเรื่อง “ผลกระทบของการเรียนการสอนออนไลน์ระดับมัธยมศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19: มุมมองของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง” (Skonchai Chanunan and Suriya Chapoo, 2023, 122) แสดงให้เห็นผลกระทบด้านปัจจัย

สนับสนุนการเรียนออนไลน์ โดยมีผลกระทบเรื่องบ้านหรือที่พักอาศัยมีสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการเรียนออนไลน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $M = 3.44$, $SD=1.33$ ผลกระทบด้านค่าใช้จ่าย $M=3.21$, $SD=1.41$ และผลกระทบด้านการมีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่เหมาะสมและไม่เพียงพอ $M=3.21$, $SD=1.41$ งานวิจัยนี้ช่วยเน้นย้ำให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่เกิดจากการเรียนออนไลน์

ในฐานะผู้สอนจะต้องตระหนักและช่วยลดความเหลื่อมล้ำเหล่านี้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้เทียบเท่ากับผู้เรียนทุกคน ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยเรื่อง “ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา: สภาพการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19” ของ อรรถพร เยื้องไธสง ศุภวงศ์ โหมวานิช รัชนก อัยฉะ และอุบลวรรณ หงส์วิทยากร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Annop Yuengthaisong, Supawong Mowanit, Ratchanok Uicheng and Ubonwan Hongwittaya, 2022: 13-29)

งานวิจัยนี้เก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนระดับก่อนวัยเรียนและประถมศึกษา จำนวน 13 คน จากโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเทศบาลนคร 4 คน เทศบาลตำบล 3 คน และ นอกเขตเทศบาลจำนวน 6 คน ผลการวิจัยพบว่า สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษายังคงมีความสำคัญต่อระบบการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าถึงอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเป็นสภาพปัญหาเรื้อรังที่ประเทศไทยยังแก้ปัญหาไม่ได้รับการแก้ปัญหาที่ก้าวข้ามสภาพปัญหาในปัจจุบันส่วนหนึ่งจึงอยู่ที่ผู้สอน ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาในระยะสั้นตามบริบทของชีวิตจำกัดที่มี

นอกจากนี้หากเชื่อมโยงการเรียนการสอนแบบออนไลน์และแบบผสมผสานกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (Bloom's Taxonomy) ซึ่งเป็นทฤษฎีหนึ่งที่จะนำมาใช้ในการวิจัยนี้ Bloom ได้อธิบายไว้ว่า การเรียนการสอนที่จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน และได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมโดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้และจิตวิทยา พื้นฐานว่า มนุษย์จะเกิดการเรียนรู้ใน 3 ด้านคือ ด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ และนำหลักการนี้จำแนกเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษา เรียกว่า Taxonomy of Educational objectives ดังแผนภาพ

(sirikanya926, 2014: ออนไลน์)

จากแผนภาพข้างต้นกล่าวพอสังเขป Bloom ได้จำแนกการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิสัย คือพฤติกรรมด้านสมองเป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับสติปัญญา ความคิด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านจิตพิสัย เป็นพฤติกรรมด้านจิตใจ ได้แก่ ค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทักษะ

ความเชื่อ ความสนใจและคุณธรรม พฤติกรรมด้านนี้เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และด้านสุดท้าย คือ ด้านทักษะพิสัย หรือพฤติกรรมด้านกล้ามเนื้อประสาท เป็นพฤติกรรมที่บ่งถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว การเรียนรู้ของมนุษย์จะมีประสิทธิภาพได้นั้นจะต้องดำเนินพฤติกรรมทั้ง 3 ด้านไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า หากปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นการเรียนการสอนแบบออนไลน์หรือแบบผสมผสานย่อมจะส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้งสามด้านอย่างมาก

การวิจัยเรื่อง “ปัญหาและอุปสรรคการเรียนการสอนแบบออนไลน์และแบบผสมผสานในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด-19 : กรณีศึกษาการเรียนการสอนรายวิชาภาษาและวรรณกรรม” ผู้วิจัยจะเชื่อมโยงกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom ซึ่งนอกจากจะทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนแล้ว สาขาวิชาจะหาสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ รวมทั้งแนวทางการแก้ไข เพื่อนำมาใช้ในการปรับเปลี่ยนกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอน ปรับปรุงระบบการจัดการเรียนการสอนรวมถึงปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนที่จำเป็นต้องใช้ในการเรียนการสอนแบบออนไลน์และแบบผสมผสาน โดยจะเชื่อมโยงกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive theory) ของ Bandura เมื่อทราบถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคแล้ว จะนำเสนอแนวคิดเพื่อเพิ่มความเสมอภาคทางสังคม ลดความเหลื่อมล้ำในมิติด้านการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสนในการประกอบอาชีพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการเรียนการสอนแบบออนไลน์และแบบผสมผสานในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 : กรณีศึกษารายวิชาภาษาและวรรณกรรมไทย
2. เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคการเรียนการสอนแบบออนไลน์และแบบผสมผสานในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 : กรณีศึกษารายวิชาภาษาและวรรณกรรมไทย
3. เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการเรียนการสอนแบบออนไลน์และแบบผสมผสานในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 : กรณีศึกษารายวิชาภาษาและวรรณกรรมไทย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้เรียนพบปัญหาและอุปสรรคการเรียนการสอนแบบออนไลน์และแบบผสมผสาน ได้แก่ ด้านอุปกรณ์ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านจิตใจ ส่วนผู้สอนพบปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการเอาใจใส่และพฤติกรรมการเรียนรู้
2. สาเหตุของปัญหาและอุปสรรคการเรียนการสอนแบบออนไลน์และแบบผสมผสาน ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำทางสังคม กระบวนการจัดการเรียนรู้อาจไม่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอน เนื้อหาวิชาเฉพาะด้านของหลักสูตรบางรายวิชาที่เน้นการบรรยายและการฝึกทักษะร่วมกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

บทความวิจัยนี้ได้นำกรอบแนวคิดทฤษฎีการวิจัยด้านการศึกษามาใช้ประกอบการทำวิจัยทั้งหมด 3 แนวคิด ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (Bloom's Taxonomy) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive theory) ของ Bandura และแนวคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 (Outcome-Based Education) โดยมีรายละเอียดพอสังเขป ดังนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (Bloom's Taxonomy)

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom หรือ Bloom's Taxonomy เป็นกรอบทฤษฎีที่พัฒนาโดย Benjamin Bloom และคณะในปี ค.ศ. 1956 เพื่อจัดระบบความรู้และการเรียนรู้ในรูปแบบลำดับขั้น ซึ่งมีการปรับปรุงครั้งใหญ่ในปี ค.ศ. 2001 โดยคณะนักการศึกษาอื่น ๆ

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom แบ่งการเรียนรู้ออกเป็นสามด้านหลัก ได้แก่ ด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Domain) ด้านจิตใจ (Affective Domain), และด้านพฤติกรรมทางกาย (Psychomotor Domain) ซึ่งแต่ละด้านจะประกอบด้วยระดับขั้นของการเรียนรู้ที่เรียงลำดับจากง่ายไปซับซ้อนมากขึ้น

ด้านพุทธิปัญญา แบ่งออกเป็น 6 ระดับ ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge): จำและรู้จักข้อมูล
2. ความเข้าใจ (Comprehension): เข้าใจความหมายของข้อมูล
3. การประยุกต์ใช้ (Application): ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่
4. การวิเคราะห์ (Analysis): แยกแยะและเข้าใจความสัมพันธ์ของข้อมูล
5. การสังเคราะห์ (Synthesis): รวมข้อมูลสร้างสิ่งใหม่
6. การประเมินผล (Evaluation): ตัดสินคุณค่าของข้อมูล

ด้านจิตใจ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. การรับรู้ (Receiving): ตระหนักและใส่ใจ
2. การตอบสนอง (Responding): แสดงออกหรือโต้ตอบ
3. การให้คุณค่า (Valuing): ให้ความสำคัญ
4. การจัดการคุณค่า (Organizing): รวมค่านิยมในระบบส่วนตัว
5. การเป็นบุคลิกภาพ (Characterizing): ใช้ค่านิยมในชีวิตประจำวัน

ด้านพฤติกรรมทางกาย แบ่งออกเป็น 7 ระดับ ดังนี้

1. การรับรู้ทางกาย (Perception): ใช้ประสาทสัมผัสรับรู้
2. การเตรียมตัว (Set): เตรียมตัวก่อนการกระทำ
3. การตอบสนองนำร่อง (Guided Response): ปฏิบัติตามคำแนะนำ
4. การปฏิบัติที่สมบูรณ์ (Mechanism): ปฏิบัติอัตโนมัติ
5. การปฏิบัติที่ซับซ้อน (Complex Overt Response): ปฏิบัติซับซ้อนมั่นคง
6. การปรับตัว (Adaptation): ปรับตัวตามสถานการณ์ใหม่
7. การสร้างสรรค์ (Origination): สร้างสิ่งใหม่

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive theory) ของ Bandura

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของ Albert Bandura มุ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านการสังเกตและการทำตามพฤติกรรมของผู้อื่น โดยมีองค์ประกอบหลัก ดังนี้

2.1 การสังเกต (Observational Learning) ผู้เรียนสามารถเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ ๆ โดยการดูคนอื่นทำ

2.2 การเลียนแบบ (Imitation) การเลียนแบบพฤติกรรมของแบบอย่างที่เราเห็นว่าผลลัพธ์เชิงบวก

2.3 ความเชื่อมั่นในความสามารถตนเอง (Self-Efficacy) ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งสำเร็จ

2.4 กระบวนการทางจิต (Cognitive Processes) การใช้กระบวนการทางจิต เช่น การคิด การจดจำ การวิเคราะห์ ในการเรียนรู้

2.5 การเสริมแรง (Reinforcement) ผลลัพธ์ที่ตามมาหลังจากการกระทำซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งบวกและลบ ส่งผลต่อการตัดสินใจว่าจะทำพฤติกรรมนั้นต่อไปหรือไม่

2.6 แรงจูงใจ (Motivation) ปัจจัยที่กระตุ้นให้บุคคลทำหรือไม่ทำพฤติกรรมใด ๆ

3. แนวคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 (Outcome-Based Education)

Outcome Based Learning (OBL) หรือการเรียนรู้ที่เน้นผลลัพธ์ เป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจนและสามารถวัดผลได้ แนวคิดนี้มุ่งให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์เฉพาะที่กำหนดไว้ล่วงหน้า หลักการสำคัญของ Outcome Based Learning มีดังนี้

3.1 ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจน (Clear Learning Outcomes) กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุอย่างชัดเจนและเฉพาะเจาะจง

3.2 การประเมินผล (Assessment) ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมเพื่อวัดผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

3.3 การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) ออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการบรรลุผลลัพธ์ที่กำหนดไว้

3.4 การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น (Flexible Learning Pathways) ให้ผู้เรียนมีเส้นทางการเรียนรู้ที่หลากหลายและยืดหยุ่นเพื่อให้สามารถบรรลุผลลัพธ์ตามที่กำหนด

3.5 การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลมาปรับปรุงการสอนและหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

ประโยชน์ของ Outcome Based Learning มีดังนี้

1. มุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ ผู้เรียนและผู้สอนมีเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถวัดผลได้
2. ปรับปรุงการสอน ข้อมูลจากการประเมินช่วยให้ผู้สอนสามารถปรับปรุงการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน

3. ส่งเสริมความรับผิดชอบ ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น

4. สนับสนุนการพัฒนาทักษะ เน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในชีวิตจริงและอาชีพ

จากที่กล่าวมาทั้งหมด แนวคิดเรื่อง Outcome Based Learning เป็นแนวคิดที่ช่วยให้การเรียนการสอนมีความชัดเจน มุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์ที่สามารถวัดผลได้และปรับปรุงได้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยพบว่าทฤษฎีทั้งสามในทางการศึกษามีแนวคิด จุดเด่น และบทบาทที่จะนำทฤษฎีนี้มาใช้ในการงานวิจัยที่แตกต่างกัน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบแนวคิดหลัก จุดเด่น และบทบาทของทฤษฎี

ทฤษฎี	แนวคิดหลัก	จุดเด่น	บทบาทที่จะนำทฤษฎีนี้มาใช้ในการงานวิจัย
1. Bloom's Taxonomy	จัดลำดับระดับการเรียนรู้ใน 3 ด้าน: พุทธิปัญญา, จิตใจ, พฤติกรรมทางกาย	เน้นการพัฒนาทักษะอย่างเป็นขั้นตอน จากง่ายไปสู่ซับซ้อน	ใช้ในการออกแบบวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเกณฑ์การวัดผลที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. Social Cognitive Theory (Bandura)	การเรียนรู้ผ่านการสังเกตเลียนแบบ เสริมแรง และการมีความเชื่อมั่นในตนเอง	ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยทางสังคมและจิตใจที่มีผลต่อการเรียนรู้	ใช้ในการอธิบายพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเฉพาะในการเรียนรู้ผ่านแบบอย่าง การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนา Self-Efficacy
3. Outcome-Based Education (OBE)	การจัดการศึกษาโดยยึดผลลัพธ์ที่ต้องการเป็นหลัก	เน้นผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้และการพัฒนาทักษะที่จำเป็นจริง	ใช้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน วางแผนการสอน การประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตรอย่างมีระบบ

ดังนั้นจากตารางข้างต้นการบูรณาการทั้งสามแนวคิดทำให้การวิจัยมีความครบถ้วนทั้งในด้านการกระบวนการเรียนรู้เชิงพฤติกรรม กลไกทางจิตใจ และกรอบมาตรฐานทางการศึกษาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้จริงได้ในระดับหลักสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนแบบออนไลน์และแบบผสมผสานในช่วงแพร่ระบาดโควิด-19 นับว่าเป็นผู้มีประสบการณ์โดยตรงและมีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรได้แก่

1. อาจารย์ประจำหลักสูตร 5 คน อาจารย์ผู้สอน 1 คน รวมจำนวน 6 คน

2. นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ชั้นปีที่ 1-4 ทั้งหมด 181 คน ผู้วิจัยได้ควบคุมตัวแปรโดยใช้หลักการความน่าจะเป็นที่จะได้คำตอบจากกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มนี้ไม่น้อยกว่า 100 คน กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้วิเคราะห์ผลเป็นนักศึกษารวมทั้งหมด 124 คน คิดเป็นร้อยละ 68.51 และสัมภาษณ์นักศึกษสาขาวิชาภาษาไทยชั้นปีที่ 1-4 กำหนดเกณฑ์จากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ผลการเรียนของนักศึกษาที่มีผลการเรียนดีที่สุดและอ่อนที่สุด ชั้นปีละ 2 คน รวมจำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. จัดทำแบบสอบถามอาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน โดยเนื้อหาในแบบสอบถามเป็นคำถามเปิดสอบถามถึงประสิทธิภาพและปัญหาของการเรียนการสอนแบบออนไลน์และแบบผสมผสาน และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

2. จัดทำแบบสอบถามนักศึกษสาขาวิชาภาษาไทย โดยเนื้อหาในแบบสอบถามเป็นคำถามปิดและคำถามเปิดสอบถามถึงพฤติกรรม ปัญหาการเรียนออนไลน์และแบบผสมผสาน การแก้ไขปัญหา และรายวิชาที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอนแบบออนไลน์และแบบผสมผสาน ในที่นี้การใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลที่ทำให้ได้รายละเอียดของข้อมูลโดยไม่ระบุตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงออกทางพฤติกรรมต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ

3. สัมภาษณ์นักศึกษาเป็นรายบุคคลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ การสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างเพื่อลดความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดจากข้อมูลจากแบบสอบถาม อีกทั้งจะได้คำตอบในเชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างด้วย

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard-Deviation)

2. วิเคราะห์ถึงปัญหา สาเหตุของปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหา และวิเคราะห์ความเหมาะสมของการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวกับภาษา วรรณกรรม และทักษะที่ต้องฝึกฝน

สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์สามารถสรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนการสอนออนไลน์และแบบผสมผสานของนักศึกษา ปัญหาการเรียนการสอน สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรเรียนออนไลน์และแบบผสมผสานของนักศึกษสาขาวิชาภาษาไทย

พฤติกรรมกรเรียนออนไลน์และแบบผสมผสานของนักศึกษา	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
เปิดกล้องตลอดขณะเรียน	0.24	น้อยที่สุด
ขณะเรียนทำกิจกรรมอื่น	2.10	น้อย
ส่งข้อความโต้ตอบกับอาจารย์	3.59	มาก
ไม่เปิดกล้องและไม่ปฏิสัมพันธ์ใด ๆ	0.12	น้อยที่สุด

พฤติกรรมการณ์เรียนออนไลน์และแบบผสมผสานของนักศึกษา	ค่าเฉลี่ย	แปลความ
ปิดกั้นตลอดขณะเรียน ยกเว้นขณะนำเสนอาน	3.55	มาก
ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์บ้าง (เปิดไมโครโฟนบ้าง)	3.83	มาก
ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์บ่อยครั้ง (เปิดไมโครโฟนโต้ตอบกับอาจารย์บ่อยครั้ง)	0.04	น้อยที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการณ์เรียนออนไลน์และแบบผสมผสานของนักศึกษา จากพฤติกรรมการณ์ทั้งหมดมีค่าเฉลี่ย (Mean) 1.92 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) 1.76 ค่าแปรปรวน (Variance) 3.12 พบพฤติกรรมการณ์เรียนออนไลน์นักศึกษาปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์บ้าง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด $M=3.83$ แปลความได้ว่า มาก รองลงมา คือ การส่งข้อความโต้ตอบกับอาจารย์ มีค่าเฉลี่ย $M=3.59$ แปลความได้ว่า มาก ส่วนพฤติกรรมการณ์ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์บ่อยครั้ง (เปิดไมโครโฟนโต้ตอบกับอาจารย์บ่อยครั้ง) มีค่าเฉลี่ย $M=0.04$ แปลความได้ว่า น้อยที่สุด

ตารางที่ 3 ปัญหาการณ์เรียนออนไลน์และแบบผสมผสานของนักศึกษาศาวิชาภาษาไทย

ปัญหาการณ์เรียนออนไลน์และแบบผสมผสาน	ความเห็นของนักศึกษา ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
ด้านอุปกรณ์ เช่น มีอุปกรณ์เพียงเครื่องเดียว ใช้อินเทอร์เน็ตจากโทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ตไม่เสถียร	48.00
ด้านสภาพแวดล้อม เช่น ไม่มีห้องส่วนตัว	48.00
ด้านผู้เรียน เช่น ขาดสมาธิ ทำกิจกรรมอื่นด้วย ขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน เรียนที่มหาวิทยาลัยเข้าใจมากกว่าการเรียนออนไลน์	80.00
ด้านผู้สอน เช่น ขาดการกระตุ้นผู้เรียน	8.00

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ลักษณะของปัญหาการณ์เรียนออนไลน์และแบบผสมผสานปรากฏ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านอุปกรณ์ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านผู้เรียน และด้านผู้สอน ความเห็นของนักศึกษพบว่า ลักษณะปัญหาที่พบมากที่สุด เป็นปัญหาด้านผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 80 ผู้เรียนขาดสมาธิในการเรียน เนื่องจากทำกิจกรรมอื่นร่วมด้วย ผู้เรียนขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน นอกจากนี้ผู้เรียนยังพบว่า การเรียนที่มหาวิทยาลัยเข้าใจมากกว่าการเรียนออนไลน์ ส่วนลักษณะปัญหารองลงมา ได้แก่ ปัญหาด้านอุปกรณ์และปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 48 ปัญหาด้านอุปกรณ์พบว่า ผู้เรียนมีอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนเพียงเครื่องเดียว ใช้อินเทอร์เน็ตที่มีจากโทรศัพท์มือถือ และระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร ส่งผลให้บางครั้งอาจได้รับความรู้ไม่ต่อเนื่อง ในด้านสภาพแวดล้อม นักศึกษาบางคนไม่มีห้องส่วนตัวที่เอื้อให้เกิดสมาธิในการเรียนรู้

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของปัญหาจะเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อด้านพุทธิปัญญาของผู้เรียนตามแนวคิดของ Bloom กล่าวคือปัญหาเหล่านี้เป็นอุปสรรคทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเข้าถึงความรู้ได้ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาทักษะจากง่ายไปสู่ทักษะที่ซับซ้อนขึ้นได้

ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับรายวิชาที่เหมาะสมกับการเรียนออนไลน์และการเรียนแบบผสมผสาน ผู้วิจัยจะนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์จากแบบสอบถาม ซึ่งผลการวิจัยแบ่งออกเป็นลักษณะของรายวิชาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวน

สุนันทา 3 ลักษณะ ได้แก่ รายวิชาที่เกี่ยวกับภาษา รายวิชาที่เกี่ยวกับวรรณกรรม และรายวิชาที่เกี่ยวกับทักษะที่ต้องฝึกปฏิบัติ

ผลการวิจัยในรายวิชาที่เกี่ยวกับภาษา เช่น วิชาลักษณะภาษาไทย วิชาเสียงและระบบเสียงในภาษาไทย วิชาภาษาศาสตร์ภาษาไทย วิชาภาษาไทยถิ่น เป็นต้น พบว่าค่ามากที่สุด ร้อยละ 63.70 เห็นว่าการเรียนวิชาทางภาษาไม่เหมาะสมกับการเรียนแบบออนไลน์และแบบผสมผสาน ควรจะจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เช่น เมื่อมีการฝึกออกเสียงคำหรือการแก้ไขการออกเสียงของคำ หากเรียนแบบออนไลน์ทำให้ได้ยินเสียงจากผู้สอนไม่ชัดเจน ทำให้การออกเสียงผิดเพี้ยนไป อีกทั้งเสียงที่ผ่านอุปกรณ์ที่แตกต่างกันก็อาจทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ หรือการฝึกออกเสียงจำเป็นต้องดูฐานกรณ์ในการออกเสียง หากเรียนออนไลน์ก็จะไม่สามารถสังเกตฐานกรณ์การออกเสียงของผู้สอนได้อย่างชัดเจน ขณะเดียวกันผู้สอนก็ไม่อาจแก้ไขการออกเสียงที่ผิดฐานกรณ์ให้ได้ หรือในรายวิชาภาษาไทยถิ่นที่ต้องใช้ทักษะการฟังภาษาถิ่น และแลกเปลี่ยนกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน หากสัญญาณอินเทอร์เน็ตขาดหาย ก็จะส่งผลให้ได้ยินเสียงคำไม่ชัดเจน

ส่วนผลสรุปการวิจัยในรายวิชาที่เกี่ยวกับวรรณกรรม เช่น วิชาวรรณกรรมศึกษา วิชาวรรณกรรมไทยร่วมสมัย วิชาวิวัฒนาการของวรรณคดี วิชาการวิจารณ์วรรณกรรม เป็นต้น พบว่าค่าร้อยละมากที่สุด ร้อยละ 56.45 เห็นว่าการเรียนในรายวิชาวรรณกรรมสามารถเรียนได้ทั้งในแบบออนไลน์และแบบผสมผสาน โดยให้ความเห็นว่า เนื้อหาของรายวิชาทางด้านวรรณกรรมมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับการอ่านวรรณกรรม ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์วิจารณ์ตัวบทวรรณกรรม อีกทั้งการอธิบายของผู้สอนที่เน้นที่สื่อประกอบการสอนที่เป็นเอกสารและตัวบทวรรณกรรม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนก็สามารถเรียนผ่านระบบออนไลน์ได้

ในลำดับสุดท้ายผลการวิจัยในรายวิชาที่เกี่ยวกับทักษะที่ต้องฝึกปฏิบัติ เช่น วิชาการเขียน วิชาการฟังและการพูด วิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ วิชาการเขียนสารคดี เป็นต้น พบว่าค่ามากที่สุด ร้อยละ 58.06 เห็นว่าการเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวกับการฝึกทักษะไม่ควรเรียนแบบออนไลน์หรือผสมผสาน เช่น รายวิชาการฟังและการพูด กิจกรรมการฝึกพูด หากนักศึกษาได้ฝึกพูดในห้องเรียนก็จะทำให้จำลองการพูดในสถานการณ์จริง นักศึกษาได้ฝึกการใช้สายตา ฝึกบุคลิกภาพในการพูดต่อหน้าชุมชนชน ฝึกการแสดงอิริยาบถที่ใช้ประกอบการพูด นอกจากนี้ผู้สอนจะแนะนำหรือแนะแนวทางการแก้ไขในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพูดได้ ขณะเดียวกันผู้ฟังก็ได้ฝึกมารยาทในการฟังและฝึกการจับสาระสำคัญจากการฟังเรื่องที่เพื่อนร่วมชั้นเรียนนำเสนอ ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีและข้อบกพร่องของการพูดได้ การได้ลงมือปฏิบัติจริงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งผู้เรียนกับผู้สอนเกิดปฏิสัมพันธ์ได้ง่ายยิ่งขึ้น ผู้เรียนเองได้ฝึกความกล้าแสดงออก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนแบบออนไลน์และแบบผสมผสานของนักศึกษาพบว่าพฤติกรรมการเรียนออนไลน์นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์บ้าง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.83 และพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนบ่อยครั้ง (เปิดไมโครโฟนโต้ตอบกับอาจารย์บ่อยครั้ง) มีค่าเฉลี่ย 0.04 จากผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมที่พบมากที่สุดและน้อยที่สุดสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจ กล่าวคือ นักศึกษาตอบคำถามหรือเมื่อเกิดข้อสงสัย นักศึกษาจะมีปฏิสัมพันธ์กับ

ภาพที่ 2 การใช้สื่อการเรียนการสอน โดยใช้โปรแกรม Mentimeter

ในรายวิชาการวรรณกรรมชนบทประเพณี

การใช้โปรแกรกดังภาพที่ 1 และ 2 ผู้สอนพบว่า ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ ผู้เรียนเกิดสมาธิและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งพบว่านักศึกษาต่อยอดความคิดไปสู่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ส่วนของปัญหาด้านอุปกรณ์และด้านสภาพแวดล้อม แม้ว่าจะไม่ใช่ปัญหาที่พบมากที่สุดหรือน้อยที่สุด แต่ผู้วิจัยพบว่าปัญหาทั้งสองประการนี้เกิดจากโครงสร้างทางสังคมที่ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่เห็นได้อย่างชัดเจนเมื่อต้องจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ นอกจากนี้เว็บไซต์ CHEEWID (*Educational inequality, problems and solutions*, 2024) ได้สะท้อนให้เห็นปัญหาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไว้ว่า “ปัจจุบันสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาหลายแห่งมีการเปิดรับนักศึกษาเป็นจำนวนมาก และเริ่มดำเนินการจัดการระบบคล้ายกับการประกอบธุรกิจ กล่าวคือมีสถาบันทางการศึกษาเป็นผู้ให้บริการ ในขณะที่นักเรียน หรือนักศึกษาเปรียบเสมือนกลุ่มลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ จึงทำให้สถาบันในระดับอุดมศึกษาหลายแห่งรับนักศึกษาโดยเน้นปริมาณของจำนวนนักศึกษามากกว่าการคำนึงถึงคุณภาพทางการศึกษา” จากปัญหาดังกล่าวทำให้หลักสูตรต้องคำนึงถึงคุณภาพทางการศึกษามากยิ่งขึ้น ซึ่งเมื่อมีการจัดการเรียนการสอนก็พบว่านักศึกษามีปัญหาด้านอุปกรณ์และสภาพแวดล้อม โดยมีสาเหตุจากฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัว เนื่องจากหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด-19 ครอบครัวของนักศึกษาบางครอบครัวต้องว่างงาน หรือถูกลดเงินเดือน ส่งผลให้นักศึกษาบางคนมีโทรศัพท์มือถือที่ใช้เรียนออนไลน์เพียงเครื่องเดียว หรือสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร ผู้สอนต้องยืดหยุ่นเรื่องการส่งงาน มอบหมายให้ส่งแบบฝึกหัดหลังจากการเรียนได้ หรือการเข้าร่วมทำกิจกรรมบนแพลตฟอร์มต่าง ๆ ทั้งนี้ก็เป็นการแก้ปัญหาในระยะสั้น หากจะแก้ไขปัญหานี้ในระยะยาว ผู้วิจัยเห็นว่าควรได้รับการส่งเสริมและมีมาตรการจากภาครัฐบาล เช่น ช่วยเหลือจัดหาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ต หรือได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ส่วนรายวิชาที่เหมาะสมกับการเรียนออนไลน์หรือแบบผสมผสานที่ผู้สอนจะนำไปปรับใช้กับการเรียนการสอนในหลักสูตรใหม่ในปี พ.ศ. 2569 โดยจะจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 (Outcome-Based Education) จากผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาในรายวิชาที่เกี่ยวกับภาษาและรายวิชาที่ต้องฝึกทักษะหรือปฏิบัติไม่เหมาะสมกับการเรียนแบบออนไลน์และแบบ

ผสมผสาน ส่วนเนื้อหาในรายวิชาที่เกี่ยวกับวรรณกรรมปรับการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์และแบบผสมผสานได้ ทั้งนี้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและยืดหยุ่นอาจจัดในรูปแบบ E-learning เพิ่มขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและยืดหยุ่นเพื่อให้สามารถบรรลุผลลัพธ์ตามที่กำหนด นอกจากนี้ออกแบบกิจกรรมเพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะ แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ รวมถึงแสดงความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองต่อไป

References

- Annop Yuengthaisong, Supawong Mowanit, Ratchanok Uicheng and Ubonwan Hongwittaya. (2022). “Educational Inequality: Online Learning Contexts during the COVID-19 Pandemic”. Journal of Multidisciplinary Academic Research and Development 4(2), [Online]. Retrieved May 20, 2024, from <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/JMARD/article/download/254962/176046/964106> (in Thai)
- Educational inequality, problems and solutions. (2024). [Online]. Retrieved June 29, 2024, from <https://blog.cheewid.com/social-empowerment/educational-inequality-issues/> (in Thai)
- Sayamon Insa-ard. (2018). Designing e-Learning to develop higher-order thinking skills. Bangkok: Se-ed Education. (in Thai)
- sirikanya926. (2014). Bloom's learning theory. Retrieved June 24, 2024, from, <http://sirikanya926.wordpress.com> (in Thai).
- Skonchai Chanunan and Suriya Chapoo. (2023). “The Impact of Online Teaching and Learning at High School Level During COVID-19 Pandemic Situation on the Stakeholders’ Perspectives”. Journal of Roi Kaensarn Academi 9(1), [Online]. Retrieved April 29, 2025, from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/266889> (in Thai)
- Thai language major Faculty of Humanities and Social Sciences. (2021). Curriculum of the Thai language major Department of Humanities Faculty of Humanities and Social Sciences Suan Sunandha Rajabhat University 2021. Bangkok: Suan Sunandha Rajabhat University. (in Thai)
- Worapoj Wongkitrungrueang and Athip Jittarek. (2019). New Future Skills: Education for the 21st Century. Bangkok: Bookscape. (in Thai)